

Gottfried Olearius Johann Gottfried Riemschneider

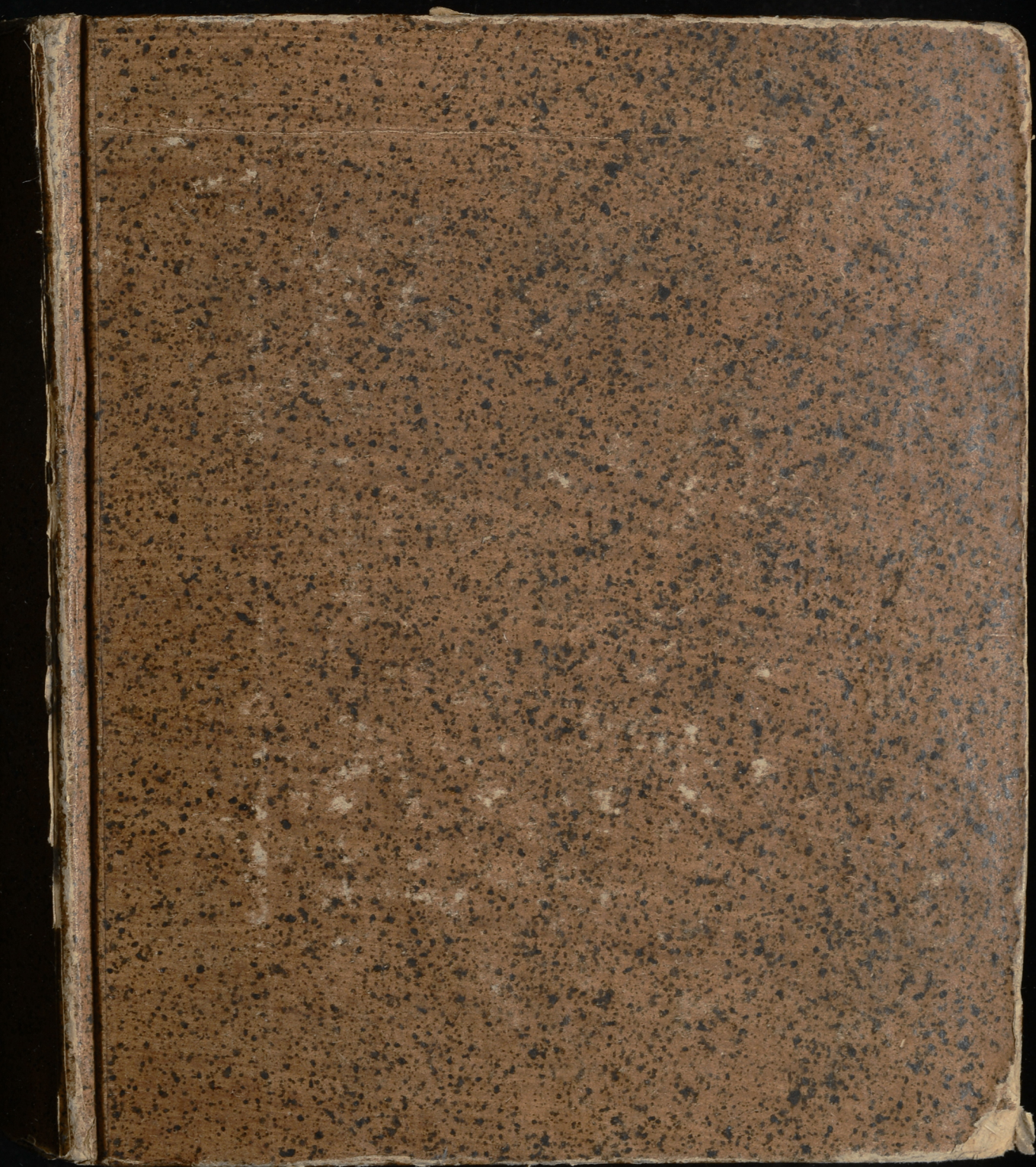
**Demonstratio Resurrectionis Mortuorum Ex Foedere Cum Patribus A Cristo
Matthaei XXII. Comm. XXXI. Suppeditata**

Lipsiae: Litteris Goezianis, 1712

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn84126726X>

Druck Freier Zugang

48

Fa-1092 (40.)

2.

3.

4.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

30

27.

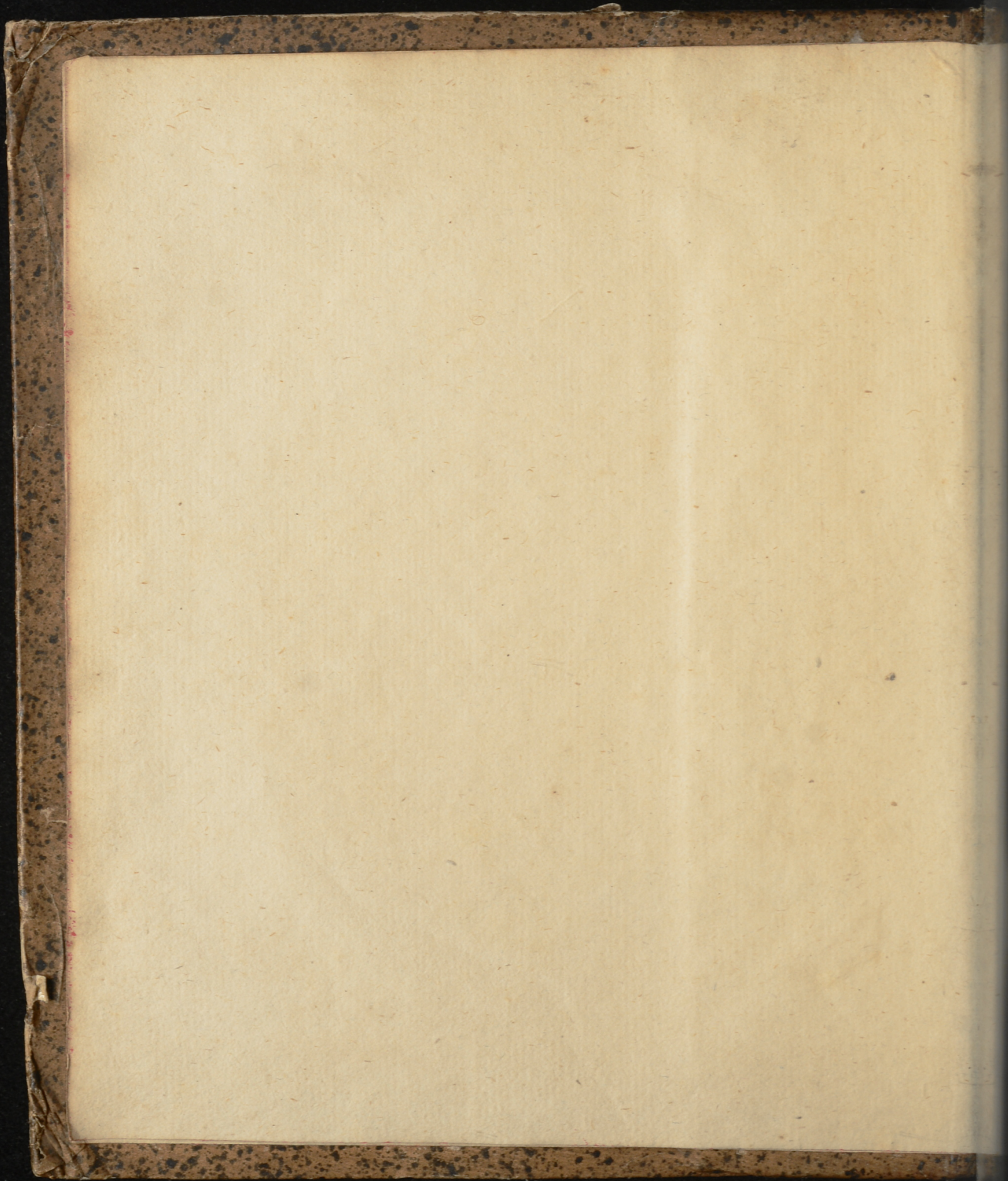
26.

2

24.

2

2

20.
DEMONSTRATIO
RESVRRECTIONIS
MORTVORVM

EX
FOEDERE CVM PATRIBVS
A CRISTO
MATTHAEI XXII. COMM. XXXI.

SVPPEDITATA

PRAESIDE

D. GOTTFRIDO OLEARIO P. P.

AD D. XXVII. IANVAR. A. MDCCXII.

IN AVDITORIO THEOL. PAVLINO
PVBLICE DEFENDENDA

A

IOANNE GOTTFRIDO RIEMSCHNEIDER
MARTISBURGENSI.

LIPSIAE,
LITTERIS GOEZIANIS.

RESONANTIA
RESYRRECTIONIS
MORTUORUM
IN
FEDERATIONE
A CRISTO
MATHEW KAMDOM XXII
STREPTATA
P. GOTTFRIDUS
IN A. DITONIO
JONAS GOTTFRIDUS
SCHNEIDER

VIRO
MAXIME REVERENDO
ET AMPLISSIMO
DOMINO
CHRISTIANO
VVEISIO
S. THEOL. LICENTIATO
DIGNISSIMO
APVD
LIPSIENSIS
AD D. NICOLAI ARCHIDIACONO
OPTIME MERENTI.

AMPLISSIMO ET CONSULTISS.

VIRO

DOMINO

IOANNI

RIEMSCHNEIDERO

PRAELECTURAE MARTISB.
GRAMMATEO FIDELISSIMO

PARENTI SVO

FILIALI CULTV PROSEQVENDO

HOCCE ACADEMICVM SPECIMEN
SACRVM ESSE IVBET

IOANN. GOTTOFR. RIEMSCHNEIDER.

☞ (1) ☞
RESVRRECTIO
MORTVORVM

EX
FOEDERE DEI CVM PATRIBVS
A
CHRISTO
DEMONSTRATA.

MATTH. XXII, 31. sq.

Περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν ἔκ ἀνέγνωτε
τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ; λέγοντος· ἐγὼ
ἐμὶ ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ ὁ
Θεὸς Ἰακώβ· οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς Θεὸς νεκρῶν,
ἀλλὰ ζώντων.

I.

Difficile visum diu scripturarum inter-
pretibus fuit, assequi vim argumen-
ti pro mortuorum resurrectione, a
Christo ex eo ducti, *quod Deum Abra-*
hami, Isaaci, & Iacobi, mortui qui es-
sent, sese appellari voluerit *Iehoua*,
Abramidarum Deus. Nodum quem soluendo
vinci posse desperarent, rumpendum nonnulli existi-
marunt. Quid aliud enim faciunt Romanae Eccle-
siae Doctores nonnulli, existimantes, quascunque in
partes argumentum Christi vertatur, nihil ex eo pro

A

demon-

demonstranda resurrectione mortuorum confici posse, nisi supponatur, usu receptum fuisse Iesu Christi aetate, certum quendam explicandi scripturas modum, qui auctoritatem ex Ecclesiae traxerit traditione, quem in ea argumentatione secutus Saluator noster fuerit, qui iuxta cum discipulis suis neque alias indignum se esse existimauerit, istud in eis, qui cum Iudaeis sibi intercederent disputationibus, praeiudicium sequi. Quae ipsa sunt Richardi Simonii, in illis, quae ad Theologorum Belgarum de Historia sua Critica respondit iudicio, verba: vestigia, ut apparet, legentis Cardinalis Perroni, qui resurrectionem mortuorum istis non satis probari a Christo defendebat, seposita Ecclesiae auctoritate. Quod merito ita sibi displicere testatus est Ios. Placaeus, ut legere sine indignatione non possit. Et sane, ut reliqua taceamus, non hoc tantum incommodum est in illa sententia, quod ipsi traditionem allegare non possint viri illi, ex qua speciem argumenti, illa a Iesu Christo allegata induant, adeoque Lectorum animos suspensos teneant, adhuc dum nihil in ea oratione quod fluctuantes animos confirmet, deprehendentium: verum hoc etiam inprimis, quod cum Sadducaeis Christo heic res fuerit, traditiones reiicientibus. Quod, ne ad alios testes prouocemus, Ioannem Drusum, & reliquos, qui de Sectis Iudaeorum ex monumentis antiquis commentati fuere, ipsum audiamus fatentem Simonii.

*Postremo, inquit, noua secta est orta, Sadducaeorum assumpto nomine, omnibus nouis contradicens interpretationibus, & quicquid traditionum nomine venire posset, respuens. Ut vero solet euenire nouat-
rienti-*

c. XX. p. 145.

de missa 2, 3.

de 3. Sect. L.
III. c. 3.Hist. Crit. IX. vm.
V. T. L. I. c.
XVI. p. 92.

rientibus, Sadducaeï quoque illo principio suo abusi fuerunt. Dum enim solum scripturarum textum se sequi professi fuere, Spiritus dari inficias iuere, forte quod sola Doctorum, inde post reditum ex captiuitate, auctoritate eam doctrinam niti arbitrarentur. Haec igitur cum ita se habeant, quid est quod Christus infirmis traditionis armis contra Sadducaeos vtatur, quas illi respuebant, nihil attendentes nouas interpretationes, quas traditiones in textum scripturae inferebant, quam solam puram se sequi profiterentur? Hac quaeso ratione quomodo ita *Φιμωθῆναι* obturari Sadducaeis os potuisset, vt attonitus populus obstupesceret? Imo quid opus fuisset Christo, locum opponere Sadducaeis, quem non nisi infirmo traditionum ab eis non agnitarum tibicine fulcire posset, cum alia haut pauca in scripturis Prophetis suppeterent, quibus sine illo adiumento resurrectio demonstrari valeret? Plane enim alienus Simonius ab eorum sententia est, qui ex Mosaica *πενταβιβλος* ideo a Christo argumentum depromi oportuisse censuerunt, quod reliquorum scriptorum Prophetarum ea apud Sadducaeos non obtineret auctoritas, vt argumenta ex eis contra illos vrgeri possent. Qui ita enim post Hieronymum censuerunt, eos non in disquisitionibus Criticis tantum, sed in Historia etiam Critica ex instituto ille confutauit. Neque etiam, si vulgarem illam sententiam, aliis quoque explosam, amplecti quisquam dignaretur, ea ratione meliorem Christum causam suam fecisse is defendere possit: qui argumentum vrgeri non ausus ex Scripturis Prophetis, a Sadducaeis repudiatis, Mosaicum locum illis opponat, quem causae suae, sine tra-

A 2

ditionum,

P. 92. l. c.

l. c.

ditionum, quas multo magis illi quam scripta prophetarum auersabantur, auxilio non posset accom-
modare.

II. Sed neque illos excusari posse putem, qui animorum immortalitatem facilius feliciusque illo Christi argumento quam corporum resurrectionem probari posse existimantes, prodendam, vel saltem deferendam hic censent resurrectionis causam, idq; solum Christo propositum fuisse persuadere conantur, vt doctrinam de animorum immortalitate daret confirmatam. Quod vt obtineant, nihil non agunt, vt ostendant *ἀνάστασις* heic vocem nihil aliud notare quam vitae alterius statum, vel perseverantiam in vita etiam post mortem, quae Henrici Hammondi & Danielis Heinsii sententia est. Et sane negari non potest Sadducaeos animorum aequae permanentiam ac corporum resurrectionem negasse, omnino *πνεῦμα*, (quod non repugnauero cum Harduino *substantiam omnium affectionum, quae corpori propriae sunt expertem* interpretari,) esse negantes, vt in Actibus Apostolicis Lucas testatur. De eo igitur quaestio tantum est, an inter Saluatorem & Sadducaeos de animorum permanentia, an vero de corporum restitutione quaestio ventiletur? De hac agi omnino certum esse putem, neque alia diuersum sentiendi viris eruditis causa esse videtur, nisi ea, quod melius illi controuersiae Christi argumentum inferuire arbitrarentur. Id autem vereor, ne sit *ὑποθέσει δαλεύειν*. Sane *ἀνάστασις*, vtcunque illis de ea videatur *λεπτολογεῖν*, ex vsu scripturae, in qua tam frequens est, aliud quippiam quam mortuorum resurrectionem significare, demonstrari nequit. Vnicus enim qui profer-

Act. XXIII, 8.
de nummis
Herod. p. 352.

profertur locus ex Luc. XIV, 14. vbi ἀνάσσω remunerationem iustorum interpretantur, primo nihil habet, quod illam interpretationem necessariam reddat. Quid planius enim est, simpliciusque, quam interpretari eo loco, *retributionem accipies tum cum ad vitam restituentur iusti?* Et si admittatur illa remunerationis explicatio, *restitutio* vitae per resurrectionem corporis vel primario in ea spectanda erit, cum vita illa basis sit reliquorum bonorum futura, vnde & alias, bonorum illorum remunerationis futurae complexum, *vitae aeternae* nomine comprehendere, sacris aequae ac Ecclesiasticis Scriptoribus est usu receptum. Neque video, quid ex etymo vocis exsculpere Hammondus possit, quod sibi magnopere faueat. Στασις, inquit, *subsistentiam* rei notat, & ἀνά in compositione idem est quod *re* vel *iterum*. Ἀνάσσις igitur *secundum hominis statum* notat. Id enim quidem ego non negem, sed hoc obseruem tantum, secundum statum notare, qui existat ex instauratione eius quod destructum antea fuerat. Id quod cum in animum non aequae, quam in corpus, quadret, vbi de mutando hominis statu vox usurpatur, ad instaurationem corporis erit referenda. Sed missis illis vel solas circumstantias disputationis Sadducaeorum consideremus. Manifeste igitur prodere putem ipsum argumentum, quo vtuntur, de resurrectione corporum ipsis sermonem esse. Quod si enim de *permanencia vitae animae*, seu *altero eius statu* ageretur, incommode admodum argumentum ducerent a commercio, quod ex hypothefibus receptis, neque a Sadducaeis ignoratis, non cadere potest in naturam mere spirituales, omnisque

I. Cor. XV.

corporeae affectionis expertem, quale matrimoniale esse negari nequit. Sane in concessis, saltem ex hypothesi, Saluator ipse in responsione sua hoc supponit, angelos, si quidem tales dentur, matrimonia inuicem non inire. Quinimo porro eo ipso, quod illi Sadducaeorum argumentationi reponit Saluator, in illo statu ἀναστάσεως nuptiis locum non esse futurum, sed similes futuros homines ἀναστάσει restitutos, angelis Dei in coelo, (ὡς ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἐν ἑρμηνείᾳ εἰσι) prodit, non esse sermonem de puris Spiritibus qui naturae eiusdem spiritualis cum angelis sint, sed de iis qui similes affectionibus quibusdam sint, & proprietatibus, hoc est de hominibus, corporibus quidem, in resurrectione instauratis, gaudentibus, sed corporibus, ut Apostolus vocat, *spiritualibus*, quae nuptiis locum non faciant, adeoque nullam vim Sadducaeorum argumento relinquunt.

III. Rectius igitur facere eos censemus, qui argumentum hic quaerunt ipsam corporum resurrectionem demonstrans. In quo certe magnam euidentiā atque vim inesse ex eo colligimus, quod non tantum Sadducaeis, hominibus eruditis, os eo obturatum fuerit: verum ipsius populi quoque, rudis, neque subtilibus & longe petitis ratiunculis assuefacti, oculi fuerint praestrikti: nam ἀκρόσαντες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ipsam docendi, convincendique & redarguendi vim in Salvatore cum stupore sunt admirati. At mirum, ut a plerisque explicatum hoc argumentum fuit, si ingenue, quod res est, fateri velimus, eam vim non facile in animis nostris exerere, ut penitus iis satisfaciat. Prolixum esset, & a scopo nostro alienum, id in variis Interpretum eruditorum explanationibus demonstrare, qui maximam partem post

Grotium,

Grotium, Tirinum, & alios, eo collineant, ut directe animorum immortalitas a Christo probari dicatur, qui, cum naturaliter coniungi cum corporibus appetant, ipsa desuper aequitate Dei exigente, ut anima & corpus ne separentur in mercede, quae arctissime coniuncta fuere in opere, indirecte simul corporum resurrectio probata intelligatur. Quae certe probatio longam *ὑποθέσιν* non ita euentium seriem requireret, ita, ut breui disputatione aduersus homines peruicaces absolui haut potuisset, nedum ut populus impeditae argumentationis, & per complures consequentias procedentis, vim assequi valeret. Id operam dabimus igitur, ut breuiorem viam ostendamus, qua per ea, quae a Sadducaeis in dubium vocari non possent, statim ad metam disputationis deueniatur.

IV. Genuinum fundamentum interpretationis vero ex nostris perspexit, immortalis memoriae Theologus, Io. Gerhardus: *Constat*, inquit, *verba illa*, Ego sum Deus tuus, *esse FOEDERALIA* ex collat. Gen. XVII, 7. *Cum quibus vero Deus foedus gratiae init, quod vellet esse Deus eorum in seculum, illi in vitam reuocabuntur, ut possint promissa gratia foederali perfrui. Foedus hoc aeternum est, ac proinde qui eo comprehenduntur, eos oportet vivere in aeternum, ac proinde resuscitari. Quae sane praeclara sunt, & rem ipsam continent omnem, nisi quod paulo clarius illa ex his fundamentis deduci possit, ita, ut euentia argumenti Christi in ipsos oculos incurrat.*

V. Cardo totius negotii in eo versatur, quod verba *Ego sum Deus Abraham, Isaac & Iacob* FOEDVS significant,

Gerh. Harm.
c. 155. p.
471. b.

ficient, quod Deo cum Abrahamo, Isaaco & Iacobo intercedebat. Hoc vero adeo diserte indicatur loco a B. Gerhardo indicato, ut in controuersiam ne possit quidem vocari. Nam diserte Deus dicit *se* FOEDVS suum inter *se* & *Abrahamum*, semenque eius post ipsum, in omnibus familiis constituisse, quod futurum sit foedus aeternum: idque in eo consistere FOEDVS, ut ipse & seminis eius post eum IPSE sit DEVS. Et sane ab eo tempore constanter vi FOEDERIS illius *Deus Abrahami* vocatur. Quater eam appellationem repetit Elieser, *ὀνομάζω* eius: ipseque eam sibi tribuit Deus, cum, quod primum FOEDERE illo promissum fuerat, confirmaret Isaaco, scilicet ad semen etiam Abrahæ, adeoque ad Isaacum primum, qui ex diuina Rom. IX. *προθέσει κατ' ἐκλογὴν* censebatur in eo semine, illud Gen. XXVII, FOEDVS pertinebat. Ab eo tempore *Isaaci* etiam Deus ille vocatur. Idque FOEDVS ad se etiam pertinere intelligens Iacobus, vi eius expectat beneficia foederalia a Deo, se quoque vicissim in foedere constanter perstiturum, agnoscendo pro DEO SVO Deum, pollicitus, quem identidem tamen adhuc *Deum Patris sui Abrahami, & timorem Isaaci*, vel *Deum Abrahami & Isaaci*, quippe a quibus in se iura FOEDERIS deriuata essent, nominat. Postquam vero sibi FOEDVS insigniter confirmatum sensisset ex mutato, ut mutatum Abrahamo fuerat, dum benedictionem foederalem acciperet, in Pnuel nomine, altare quoque extruxit, cui nomen imposuit *אלהי ישראל Deus fortis, Deus Israel*, iuxta receptam magis interpretum versionem, nisi malis Ebraeorum verborum hunc esse sensum, quod inuocauerit ibi Iacobus Deum fortem, De-

um

um *Israelis*. Postquam tempus aduenisset, liberandae posteritatis eorum, amplissimis auctae incrementis, ex Aegyptiaca seruitute, *meminit Deus huius ipsi*. *Exod. II, 23.*
us FOEDERIS cum Abrahamo, Isaaco & Iacob, eiusque memoria excitatus, respicit participes eius posteros eorum, in illa oppressione sua ad eum clamantes. Imo in vocatione Moïsis hoc ipsum inprimis ei suppeditat, quo apud populum suum fidem sibi faciat, animosque fluctuatuos confirmet: quod constans in foederis sui promissis Deus, ut ipsa essentia sua permanens, eum mittat: *Ero qui ero* (אֲנִי אֲהִיָּה אֲנִי) *misit me.* FOE- *Ex. III, 14. 15.*
 DVS vero illud suum ea ipsa, de qua sermo est, locutione *foederali* exprimit: *Sic*, inquit, *dices ad filios Israel: Iehouab, Deus Patrum vestrorum, Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Iacob misit me: hoc est nomen meum in aeuum, & memoriale in generationibus successuris: memoriale scilicet, tum ex parte Dei, qui eo nomine inuocatus quasi recordetur sancti foederis sui,* *Luc. II, 72.*
ut misericordiam exerceat erga patres in filiis, quemadmodum FOEDERIS illius in ipsa liberatione ex Aegypto fuerat recordatus, eiusque in aeternum est recordaturus: tum etiam ex parte Israelitarum, in FOEDVS *Ps. CV, 8.*
 illud venientium, quibus memoriale illud fiduciae certae fundamentum praeberet. Ab eo tempore hoc nomen memoriale FOEDERIS solenni vsu in populo Dei receptum fuit, ut eo passim vel *Deus Patrum*, vel *Deus Abraham, Isaaci, & Iacobi*, vel *Deus Israelis* appellaretur. Imo cum FOEDVS istud cum Abramidis solenniter, additis nouis quibusdam eius conditionibus, renouandum esset, vi eius populus ille סְגֻלָּה *pecu-* *Exod. XIX, 5.*
lium Dei futurus dicitur, quod eo spectat, quod ipse fu-
 B turus

Exod. XIX, 5. *turus sit Deus ipsorum*, quemadmodum illa reciproca-
 Levit. XXVI, 12. *tio luculentius alio loco explicatur: Habitabo in ipsis,*
& ero ipsorum Deus, & ipsi erunt mihi in populum.
 Cumque tabulae FOEDERIS & lex *παρεισελθῶσα* expli-
 Exod. XX, 2. *canda esset, praemissa id sit formula Ego Iehouab Deus*
Tuus. Imo & renouatio illius FOEDERIS, atque in-
 Ier. XXXI, 33. *stauratio, earatione nobis a Ieremia describitur: Scri-*
bam legem meam in corda eorum, & erunt mihi in
populum, & ego ero ipsis in Deum.

VI. Ad foedus igitur cum Abrahamo, Isaaco &
 Iacobo pertinere haec Dei verba: *Ego sum Deus Abra-*
bami, Isaaci, & Iacobi, affatim patere confido:
 Eph. II, 12. quemadmodum aduersa vice *ἄθεοι* dicuntur, hoc est
 ei, quos Deus *pro suis* non agnoscat, quorumque adeo
Deus non sit, illi, qui in foederis partes non veniunt,
 quamdiu non veniunt in eas, *ξένοι τῶν διαθηκῶν ἐπαγ-*
γελίας, remoti a foederibus *promissionis*. Iam ut
 pateat quomodo Patrum illorum mortuorum *resur-*
rectionem illa demonstrent, *quale* fuerit istud FOE-
 DVS, est cognoscendum. Id vero quod praecipuum
 fuit in illo FOEDERE, atque ad rem praesentem ma-
 xime spectat, inprimis considerabimus. Hoc fuit, quod
 Gen. XVIII, 18. *in Abrahamo benedicendum sit omnibus familiis terrae:*
 Gal. III, 8. 9. *quod cum Apostolo, interprete FOEDERIS omni ex-*
ceptione maiore, simplicissime interpretatur, quod
cum fidei Abrahamo benedictio sit expectanda, & iusti-
ficatio ex fide omnibus gentibus. Quo ipso includitur,
 Gen. XXII, 18. *promissio seminis, in quo sit benedicendum:* quod qua-
 Gal. III, 16. *le sit, ipse rursus exponit Apostolus: Abrahamo dictae*
sunt promissiones, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, ὅς ἐστι Χριστός, &
 v. 19. *femini illius quod est Christus. Quem & paulo post se-*
men

men illud vocat, cui promissum est : quemadmodum & hinc semen illud κατ' ἐξοχὴν vocatur *Filius Abrahami*. Matth. I, 1.
 In illo igitur Christo, tanquam *semine* Abrahami, *benedicitur* omnibus gentibus, dum ipsi tanquam radici omnis *benedictionis* inhaerent, & fide Abrahamo coniunguntur. Certum scilicet est, ut fert doctrina Rom. XI. Apostoli, fide inferendos esse communi illi stirpi & radici, quotquot *benedictionis* ex ea participes euadunt. Et fide quidem Abrahami : nam *benedicturum* se dicit Gen. XII, 3. Deus *benedicentibus Abrahamo*. *Benedicere* vero Abrahamo est, fidem, iustitiam, & spem salutis quam confectatus est Abrahamus, in pretio habere, illamque sitire & esurire. *Benedicere* ipsi est, *ambulare in vestigiis fidei eius*. Hincque ipse Abrahamus πατὴρ πάντων τῶν πιστευόντων constituitur, *pater omnium fidelium*, Rom. IV, 12. ut & ipsi iustitiam consequantur ex imputatione fidei, Rom. IV, 11. ut Abrahamus indeptus fuerat. Ut in summam igitur rem contrahamus, FOEDVS Abrahae importauit promissionem *Christi*, & iustitiae, ceterorumque eam consequentium bonorum, ex fide in eum consequendorum.

VII. Iam vero *Christus* ille est כל חי *omnis vita*, a quo *Eua* post eius promissionem nomen accepit. Sci- Gen. III. licet, ut Adamus peccando omnium morientium pater factus fuerat, ita *Eua* verbo promissionis iam *mater facta* est eius, qui est *omnis vita*, & in quo omnis *Euae* progenies ex morte ad vitam erat restituenda. Cui interpretationi, ut iam olim praelusit Moses Rekenatensis, in Commentario ad legem, cui כל notat Schechinam, quae sit עולמים *vita omnium seculorum*; ita eam egregie & sanius quam Iudaeorum magister, expli-

cavit B. Lutherus, eiusque vestigiis insistentes B. Abrah. Calouius. Neque ex Reformatis defuere, qui eandem ornarent, & perpolirent Petrus Martyr, Ioannes Piscator, P. Fagius, Dauides Paraeus, & ex recentioribus diuersis in locis Iacob. Altingius, & Hermannus Witsius, sed eam vterius vel dilucidare, vel confirmare nunc haut vacat. Sufficit alias quoque in confesso esse, *ζωὴν* (a) vitam esse Christum, ἀρχηγὸν esse ζωῆς principem vitae, (b) in ipso *ζωὴν* vitam esse, quae sit *Φῶς lux hominum*, (c) qua ex tenebris mortis erepti in integrum quasi restituantur. Ipsum ἀρχὸν ζωῆς esse, h. e. panem vitae, (d) & καταργῆσαι τὸν θάνατον, φωτίσαι δὲ ζωὴν καὶ ἀφθασίαν, destructa morte lucem vitae & immortalitatis reduxisse. (e)

VIII. Ipsum igitur illud *semen*, quod Abrahamo ex FOEDERE illo promissum est, *vita* est. *Vita* esse dicuntur quaecunque pertinent ad *benedictiones*, nobis in semine illo praestandas. Ipsum *verbum*, *spiritus*, *fides*. Sic enim Christus apud Ioannem inquit: Quisquis biberit ex aqua illa, quam ego illi dabo, nequaquam vnquam sitiet, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ, γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον, sed aqua quam ego illi dabo, fiet in ipso FONS aquae viuus, salientis in vitam aeternam, per aquam autem illam intelligi verbum, & gratiam Spiritus cum ipso oblatam, textus circumstantiae loquuntur. Sic pariter apud eundem ait Euangelistam: *operemini non cibum qui perit, sed cibum illum qui MANET IN VITAM AETERNAM*, hoc est non id agite, vt cibo a me corporis reficiamini, quod miraculo factum erat, sed vt verbi illius vitae quod vobis annuncio, euadatis participes. Sed &

Alting.

de Sabb. III, 3.

Hept. IV. disp.

IV. §. 29.

Hept. V. Disp.

I. §. 39.

V. Virsius

Oecon. L. IV.

c. I. §. 27.

conf. Progr.

Academ. Lips.

in Nat. Domini

1711. editum.

(a) Col. III, 4.

Io. XI, 21, 23.

25. VIII, 51.

(b) Act. III, 15.

(c) Io. I, 4.

(d) Io. VI, 36.

(e) 2. Tim. I, 10.

Io. IV, 11, 13.

Io. VI, 27.

VII, 37.

& plenius λόγος ζῶν *verbum viuum*, idemque σπέρμα ἀφθαρτον, *semen incorruptibile*, hoc est a quo vita sit & I. Pet. I, 23. immortalitas, dicitur ab Apostolo Petro : & a Paulo λόγος ζῶν καὶ ἐνεργῆς *verbum viuum & efficax* : nec Hebr. III, 12, non a Ioanne ὁ λόγος τῆς ζωῆς, *verbum vitae*, nisi possremun hunc locum de ipso λόγῳ ὑποσαλῆκω accipere I. Io. I, 1. magis conueniens esse existimes : imo ab ipso Christo verbum suum πνεῦμα καὶ ζωὴ dicitur, *Spiritus & vi-* Io. VI, 63. *ta*, quod si per ἐν διὰ δύοιν explicare velis, *spiritum* significabit *viuificum*, quemadmodum & verba eius pro ῥήμασι ζωῆς *verbis vitae*, ab integro discipulorum col- Io. VI, 68. legio agnita legimus. Similiter Spiritus eius, πνεῦμα ζωῆς *Spiritus vitae* vocatur. Frequentius vero denique nihil est quam vt *FIDEI*, qua, vi foderis, Abrahamo, Rom. IIX, 2. Isaaco atque Iacobo Christus cum bonis suis applicaba- Apoc. XI, 11. tur, *vita* tribuatur. Sic enim *omnis credens in filium*, Io. III, 15. *VITAM habere AETERNAM* dicitur ab ipso Christo : similiter *qui edit carnem eius, & bibit sanguinem*, de Io. VI, 54. manducatione autem loquitur, fide quae peragatur, *habere VITAM AETERNAM*, vt alia eiusdem sensus infinita taceam. Imo qui *crediderit in Christum*, quem Io. XI, 25. locum inprimis in isto, quod nunc prae manibus habemus, argumento tractando obseruationem mereri existimem, *etiamsi mortuus fuerit, VIVET*.

IV. Vidimus & ipsum *Christum*, & *verbum* quo ipse offertur promissionis, & *fidem* qua ipsi tanquam radici *VITAE* inferimur, *vitam* esse & *viuifica*, quae omnia FOEDERE Dei cum Abrahamo comprehenduntur. Ad quod *iustificationem* etiam spectare ex *Fide*, Christum apprehendente, paulo ante fuit demonstratum. Ipsa vero *iustificatio* natiuo vocis signi-

ficatu, quid aliud importat, quam *absolutionem* primum in foro diuino a culpa & *reatu*? quam vi iustitiae diuinae *cessatio poenae* non sequi possit; maxime cum illa *iustificatio* non mera absoluator gratificatione, & condonatione qualicunque: sed dimissionem in iudicio importet ex eo, quod iure agere aduersus dimittendum non amplius detur, quippe pro quo plenissime fuerit satisfactum. Quicquid vero est *poenae* quae homini peccatori post peccatum & propter illud infligitur, *mortis* nomine comprehenditur: secundum effatum illud diuinum, *quacunque die ex arbore illa* (scientiae boni & mali) *comederis, morte morieris*. Quicquid igitur illo *foedere* Dei cum Abrahamo, Isaaco, & Iacobo continetur, ad *mortem* destruendam vitamque instaurandam spectare, est manifestum.

V. Iam plusquam dimidiam viam absoluimus demonstrationis Christi, quam hucusque nobis constat eo pertingere usque, ut sufficiat ad euincendum, eum, qui ut *Abraham, Isaacus*, atque *Iacobus* in FOEDERE cum Deo est, morti succumbere non posse, eo quod ipsius FOEDERIS huius promissio importet liberationem a *morte*, per Iesum Christum, semen promissum, fide amplectendum, a quo praeistita satisfactione, quae vergat in *benedictionem foederatorum*, sententia maledictionis, quae mortem importat, in foro diuino eos ferire non possit, iustificandos iam iam, adeoque ab illa *mortis* poena absoluendos. Hoc igitur vnice dispiciendum superest, quodnam genus *mortis* sit, a quo liberationem praestet hoc ipsum FOEDVS cum Abrahamo, Isaaco & Iacobo, & an *mortem corporalem* etiam illud complectatur. Id enim si conce-

concedatur, ea facilitate iam ad metam decurret demonstratio Christi, ut nihil facile magis, magisque expeditum esse queat. Tum enim illo argumento totam demonstrationem comprehendere licebit: Quicumque sunt in FOEDERE Dei, illi *morti* corporali succumbere non possunt. Cuius propositionis ratio ex eo redditur, quoniam illud FOEDVS *mortis corporalis* abolitionem continet. Iam vero Abrahamus, Isaacus & Iacobus sunt in FOEDERE Dei, quippe quorum *se Deum Deus esse fateatur*, quod est agnoscere FOEDVS: Ergo Abrahamus, Isaacus & Iacobus *morti* succumbere non possunt *temporali*. *Mortui* vero qui sunt, certe succumberent *morti*, nisi restituenda essent per resurrectionem animis corpora ipsorum. Ergo omnino illa corporum eorum restitutio est expectanda.

V. Clara est haec demonstratio & certa, ac talis, ut in ea nihil desiderari possit: modo hoc vnum certum sit, FOEDVS Dei cum homine, & in specie cum Abrahamidis, quod ad vitam *foederatorum* spectare ex hucusque allatis dubitare non licet, eam importare *vitam*, quae *morti* etiam *corporali* aduersa sit, ad eam proinde etiam tollendam comparata. Hoc vero facillimum est demonstratu, & ita, ut a Sadducaeis, Moysis doctrinam admittentibus, nihil contra afferri posset. Adamantinum scilicet est principium: *mortem* cui per *peccatum* Adami obnoxium factum fuerat genus humanum, eam FOEDERE gratiae cum patribus inito, fuisse tollendam. Nam ei *morti* opponitur ille qui est *כל חי* omnis *vita*, Euae virgineum semen; qui idem est cum *semine* illo Abrahae promisso, in quo ea *benefdictio* sit expectanda, quae tollat *maledictionem* ab Adamo

Voss. Disp. I.
Th. III.
Forbes. Instr.
Hist. Theol.
LVIII, c. II.
Noët. Att. VI,
I.

damo contractam. Iam vero certum est *mortem* ab *Adamo* contractam, & in posteros deriuatam, complecti omne genus *mortis*, *mortemque* adeo etiam *corporalem*. Dudum enim explosa est sententia eorum qui *mortem corporalem* consequens naturae, non vero *peccati effectum* atque *poenam* esse statuunt: quam Pelagii fuisse ex Vossio atque Forbesio studiosi discere possunt, quam nostro aeuo Sociniani quoque & Reformatorum nonnulli adoptauerunt: deteriores hac parte hominibus quibusdam paganis, qui apud Gellium quaestionem: *naturae ipsa, vel providentia, quae compagem hanc mundi & genus hominum fecit, morbos quoque & debilitates, & aegritudines corporum, quas patiuntur homines, fecerit?* longe rectius deciderunt. Eo enim redit summa responsionis, a Chrysippo ad eam quaestionem suppeditatae: *non fuisse hoc principale naturae consilium, ut faceret homines morbis (& paritate rationis, morti) obnoxios, nunquam enim hoc conuenisse naturae auctori, parentique rerum omnium bonarum*. Factum igitur hoc esse *κατὰ παρακολούθησιν*, h. e. per sequelas quasdam necessarias, quas scilicet recte & plane Christiana Theologia ex doctrina de peccato edisserere docet. Nos in illis angustiis, quibus circumscribimur, ex eo quod praecipuum est in eo FOEDERE, vi cuius Deus dicitur *Abrahami, Isaaci & Iacobi Deus*, hoc demonstrabimus. Praecipuum in illo foedere est *semen* in quo omnibus gentibus benedicendum, *Christus*. In hostibus autem ab eo debellandis certe est *mors corporalis*, de qua reportata victoria in illis benedictionibus censenda est, quae in semine illo benedicto gentibus promittuntur. Eius rei disertus nobis testis Apostolus est:

est: ὁ ἐχθρὸς ἐχθρῶν (ἐχθρῶν) καὶ ἀργεῖται ὁ θάνατος, 1. Cor. XV, 16.

ultimus hostis Christi destruitur mors. De morte vero corporali sermonem ibi esse, inde est eidentissimum, quod in toto illo capite de resurrectione corporum mortuorum ex instituto agatur: idque cum ne ipsi quidem adversarii negare audeant, proluxa non opus habet explicatione. Spectatur igitur *mors corporalis*, ut *Christo & fidelibus* inimica & aduersa, non *incommoda* tantum, quod Crellius vellet. Quod vero fidelibus inimicum & aduersum sit reuera, in *maledictionibus* censeatur necesse est. *Maledictio* vero esse non potest nisi a transgressione legis, hoc est peccato, secundum illud: *maledictus qui non obseruat omnia verba legis huius.* *Mors* igitur *temporalis* a peccato est & *poena* peccati. Adeoque ad ea pertinebit, quae vi *FOEDERIS* gratiae, & *potentia* seminis promissi sint destruenda. Sed & alio modo rem eandem demonstrabimus: ipsum semen illud *FOEDERE* promissum, *ad hoc manifestari* debuit ipsius promissionis foederalis vi, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου, ut destrueret opera diaboli. *Mors* ab ipso destruenda est: ea igitur in operibus diaboli destruendis etiam erit censenda. Quae vero alia intelligas Diaboli opera, nisi quae vel *peccatum* sint, vel cum peccato coniungantur? *Mors* igitur ad ea quae cum *peccato* coniungantur non referri non poterit. Porro cum variis scripturae locis, & in primis apud ipsum Moysen, inimicitia tantum commemoretur inter Semen Mulieris, & serpentem eiusque semen, quomodo *mors* corporis in Christi inimicis poni poterit ab Apostolo, si illa non pertineat ad τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου; quomodo vero ad Diabolum referretur, si ex peccato non sit? Quemadmodum & propterea Christus per mortem dicitur destruere eum, qui sit

Hebr. II, 14. *fit τὸ κράτος ἔχων τὴν θανάτην*, h. e. *Imperium mortis penes se habens*, nempe Diabolum. Imperium vero omne Diaboli ex peccato est, ergo mors est ex peccato. Ex ipso igitur FOEDERE Dei cum patribus, praecipuoque FOEDERIS articulo, de Christo semine benedicto, mortem corporalem debellaturo, patet mortem peccati poenam, adeoque cum reliquis poenis peccati satisfactione Christi abolendam esse. Qua ratione FOEDVS illud cum patribus, non tantum directe, & absque longa consequentiarum serie nobis monstrat Victorem & destructorem mortis corporalis, qui dum promittitur FOEDERE, vna liberatio a morte corporali promittatur: verum etiam dum modum liberationis per aliquas consequentias simul ostendit, quae scilicet fiat peccato ipso, cuius poena sit mors, per satisfactionem abolito; hinc eo maior resurrectionis existit certitudo, ipsa iustitia diuina eam, post liberatorem, FOEDERE constitutum, necessario postulante.

VI. Sane enim si penitus Christus pro peccato satisfecit, poenam eius omnem suscipiendo, atque perfectam praestando ἀπολύτρωσιν si ipse per mortem vim ademit ei qui habet κράτος θανάτου, hoc ipso, quod poena mortis, quam ipse subiisset, iam repeti non possit per iustitiam diuinam ab iis pro quibus subierat: idque si FOEDERE illo ex quo Deus se Deum Abrahami vocat, & Iacobi, atque Isaaci, continetur; manifeste intelligitur illos, qui FOEDERIS eius participes sunt, in morte detineri non posse: IVSTIFICATOS scilicet cum Christo, &, vt ipse ex iudicio diuino dimissus est, per resurrectionem ex mortuis, (quod fieri non posset, [ἐκ ἧν δυνατόν] per ipsam iustitiam

I. Tim. III, 16.
Eph. I, 8.
Act. II, 24.

stitiam diuinam, vt postquam sponfionem satisfactio-
ne praeftitisset, a morte detineretur) ita pariter cum
eo dimittendos: vt adeo Christus iam fieret ἀπαρχὴ
primitiae eorum qui ex mortis somno resurgunt.
Atque inde est inter alia, quod Apostolus tam arcto
nexu coniungat resurrectionem Christi & fidelium:
Ἐὰν ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ᾔσῃ, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται, *Si re-*
surrectio mortuorum nulla est, neque Christus resur- I. Cor. XV.
rexit. Cuius coniunctionis illam solam dari posse
euidenter atque animis nostris satisficientem ratio-
nem existimem, quod resurrectio Christi sit argumen-
tum plene praeftitae satisfactionis, qua omnis tollatur
peccati, vt reatus, ita & *poena*: Quod si igitur nos sub *poe-*
na mortis aeternum simus detinendi, nunquam ex se-
pulchris redituri; neque Christus resurrexisse credi
potest, quippe quod non, nisi *poena*, quam se subiturum
sponponderat, perfecte abolita, fieri potuit.

VII. Imo haec Iesu Christi per satisfactionem
suam a *morte temporali* liberatio, tam certam impor-
tat mortis abolitionem, vt ne ea quidem, quam fe-
runt ad tempus fideles, ex lege oeconomiae diuinae,
corporis & animae solutio, *mortis* proprie sic dictae
rationem obtineat: quippe quae non pertineat ad
destructionem & interitum eorum, quod proprie
mortis est, ex quo illa etiam sola rationem *poenae*
obtinere potest: sed potius pertinet ex oeconomia
diuina ad *vitam* consummandam, cuius principium
in nobis ex *fide* existere coepit. Quo obseruato
commode componetur controuersia inter viros eru-
ditos in Belgio ventilata, de eo, quod *mors* tempo-
ralis fidelibus incumbat, cum tamen Christus pro o-
mni peccato satisfecerit, quae eo nonnullos impulit,

Obf. L. II. c.
VII. f. 99.

Io. XI, 25. 26.

Io. VIII, 55.

vt *poenam* peccati *mortem* negarent : de qua , cum nobis iam non liceat in illum excurrere campum, peculiaribus dissertationibus celeberrimi Viri ex recentissimis Iac. Rhenferdus & Campegius Vitringa videri possunt. Atque illo sensu est accipiendum παράδοξον vere Christianum, sublimitate sua quicquid est Stoicorum παραδόξων longissime superans? Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ καὶ ἀποθάνῃ ζήσεται. QVI CREDIT IN ME ETSI MORIATVR VIVET. Christum enim verbis illis de *morte temporali* loqui, manifestum ex eo est, quod ex mortis Lazari occasione ista proferat. Non autem *vitam* simpliciter intelligi eam quae restituenda sit demum in futura resurrectione ex eo liquet, quod Marthae, eius quidem fidem professae, illa reponat, aliquid ultra tenendum esse de praesenti quoque statu indicans. Scilicet id quod *Mors* esse in speciem videtur, cum ad interitum fidelis non pertineat, sed vitae consummationem, nihil vitae eius praeiudicare esse censendum. Eo alia pertinent quae non minus παράδοξα, non satis perceptis iis quae hucusque sunt explicata, videri poterant. Sic Christus apud Ioannem : *Amen, Amen, dico vobis, εἰάν τις τὸν λόγον τὸν ἐμὸν ἰηγήσῃ, θάνατον ἐμὸν θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα, SI QVIS SERMONEM MEVM SERVAVERIT MORTEM NON VIDEBIT IN AETERNVM.* Et iterum : *Amen, Amen, dico vobis, qui sermonem meum audit, καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον, & CREDIT in eum qui misit me, HABET VITAM AETERNAM, & in κρίσει CONDEMNATIONEM non venit. Sed μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν TRANSIIT A MORTE AD VITAM :* id est, quod satisfactione pro

pro se iam praestita, poena in morte Christi soluta, iudicium subire non amplius possit, nihil inueniente Deo iusto iudice, quo iure contra eum agere possit, a mortis statu in statum vitae iam transit; ad quem statum vitae ipsa illa, quam nos vocamus, MORS pertineat, quippe quae iam ad consummationem vitae, per fidem in nobis coeptae, vnice spectet. Quibus gemina sunt illa Ioannis ex ore Magistri deriuata: Ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι μεταβεθήκαμεν ἐκ τῆς θανάτου εἰς τὴν ζωὴν. Nos plane SCIMVS, & experimur, nos TRANSGRESSOS ESSE A MORTE AD VITAM. Neque Paulina abludunt ista: τὸ χάρισμα τῆς τοῦ Θεοῦ ζωῆς αἰώνιου ἐν χειρὶ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Donum Dei EST VITA AETERNA per Iesum Christum Dominum nostrum, & alio loco, vbi gratiam DEI factam nunc esse conspicuam dicit, per apparitionem Seruatoris nostri Iesu Christi, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ τὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ εὐαγγελίου, QVI EVANESCERE FECIT MORTEM, VITAM vero & INCORRUPIBILITATEM in lucem produxit per Euangelium. Neque est, cur ista ad vitam & mortem spiritualem tantum referantur, sane enim sermo in iis instituitur de omni genere mortis, quod per peccatum mundum est subingressum, ad quod certissime, per supra demonstrata, pertinet mors temporalis. Cui similiter opposita vita, significat omne genus vitae, quae per gratiam Dei propter Christum nobis restituitur. Praeterea non restringitur ad certam speciem vel mors vel vita in dictis citatis, sed adeo commune, & ἐνεργητικὸν praeterea, dicendi genus adhibetur, vt nullum ius nobis relictum intelligi possit, restringendi latius posita, atque limitibus quasi circumscribendi,

IO. VIII, 21.

Luc. XII, 38.

quos ipsi textus non suppedient. Quod ita confirmatur, ut nullus exceptioni locus relinquatur ex eo, quod Iudaeis de morte corporali accipientibus verba Christi, *Amen, Amen, dico vobis, si quis sermonem meum servauerit, MORTEM NON VIDEBIT IN AETERNVM*, atque acerbe propterea eum increpantibus: *Nunc agnouimus Daemonium Te habere, Abrahamus mortuus est & Prophetas, & Tu dicis, si quis sermonem meum servauerit, is mortem non gustabit in aeternum. Num Tu maior es Patre nostro Abrahamo, qui mortuus est? & Prophetas mortui sunt: Quem Te ipsum facies?* nihil de interpretatione verborum suorum contra monuerit Christus, sed potius id demonstrare conatus sit, quod Abrahamus quoque, Pater ipsorum crediderit, atque adeo a morte, eo quo diximus sensu, liberatus, vitae quam ipse iam annunciet particeps existat. Atque huc pertinere iam colligo Christi verba a Luca seruata, ubi cum post allegatam appellationem foederalem, *ego sum Deus Abrahami Iacobi & Isaaci*, Christum, ad illationem progressum, dixisse retulisset *Deus vero non mortuorum sed viuorum est*, eum addidisse ait *πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσι. Omnes enim ei viuunt.* Hoc est, in statu sunt, ut ne mors quidem ipsorum ad interitum eorum pertineat, sed ad vitam potius (ut quamuis mortui sint, mortui non sint tamen,) tempore suo plene demum manifestandam. Imo ipsa verba non vero *Deus est Deus mortuorum, sed viuentium* eo pertinent, sensu eodem: ut nempe intelligatur, eos, qui mortui sint secundum vulgarem sentiendi & loquendi modum, mortuos tamen non esse, quippe quorum mors ad vitam ipsorum spectet, cuius principium ex virtute FOEDERIS in ipsis permaneat, ad corporis quoque pertinens viuificationem.

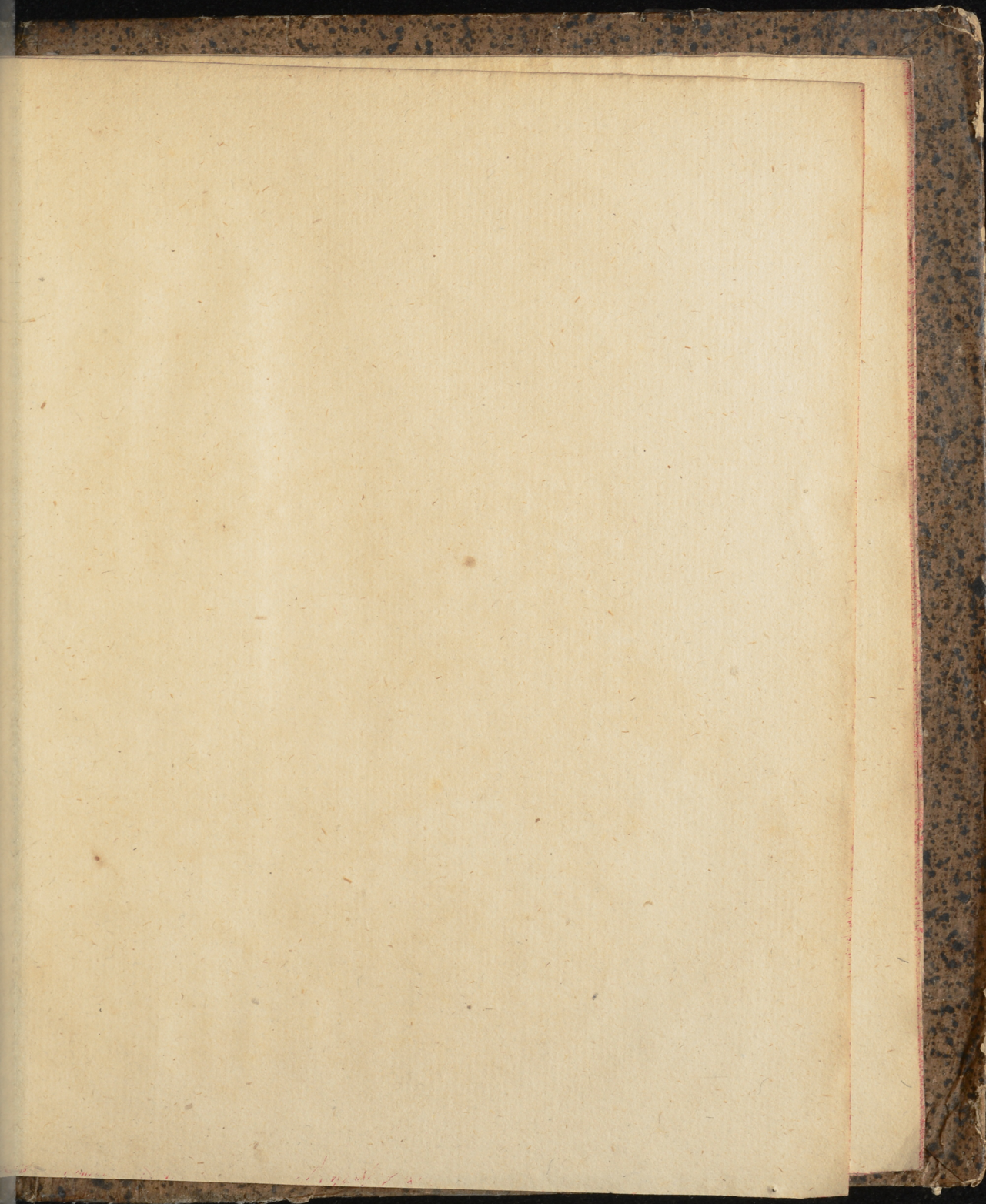
VIII, His

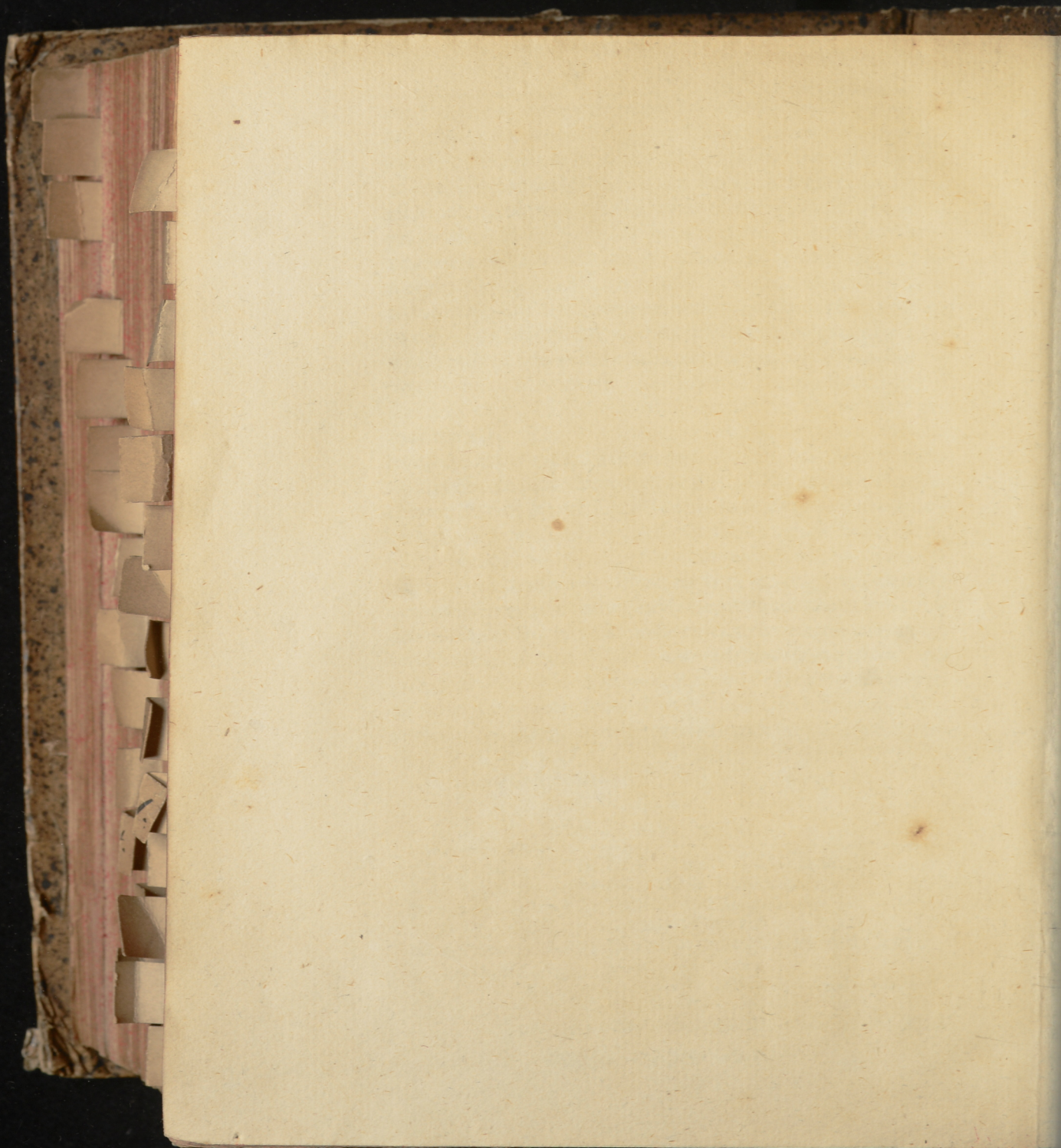
VIII. His ita adstructis nihil planius iam erit argumentatione Christi pro resurrectione mortuorum, ducta ex FOEDERE cum Abrahamo Isaaco & Iacobo, secundum vulgarem sentiendi & loquendi modum de mortuis. Quippe qui iuxta hucusque explicata vi FOEDERIS istius, per fidem in semen promissum, principium VITAE iam ex eo traxerint, cuius virtute illa, in qua detineantur, mors, ad interitum & exitum eorum non spectet, sed ad vitae ipsorum consummationem, quae necessario iam ex illo FOEDERE suo tempore plene sit manifestanda. Directam ergo ecce eamque solidissimam, rei, quae Saluatori proposita erat, ex loco illo demonstrationem: non probabile tantum, ut Maldonatus volebat, argumentum, quod scilicet ad arguendos tantum Sadducaeos esset satis, ut sic ostenderet Saluator, ipsos ne ad minimum quidem argumentum respondere potuisse. Quomodo enim quaeso talis argumentatio didachē, cuius convincere animos est, & penitus persuadere, vim obtinere potuisset, qua cum ἐκπλήξει admiratione summa populi animi percellerentur? Quomodo os obturare potuisset hominibus non obesae naribus, & cauillatoribus, (quales Sadducaei subtili illo argumento suo, ex lege Mosaica Leuiratus petito, sese affatim probant) cum eius ingenii disputatores facile in probabilibus huiusmodi inuenire quod sit aequè probabile, & pro probabili quod habetur infinitis difficultatibus ita opprimere soleant, ut facile ad aliquo modo persuadendos, nedum percellendos, homines eius vis insurgere non valeat. Equidem fateor argumentum Christi, ut a Maldonato concipitur, ultra probabilitatis limites non adscendere: Verum hoc indicio ipsi esse debebat, veram argumenti illius vim & sensum se affecutum non esse, eumque adeo ad nouum

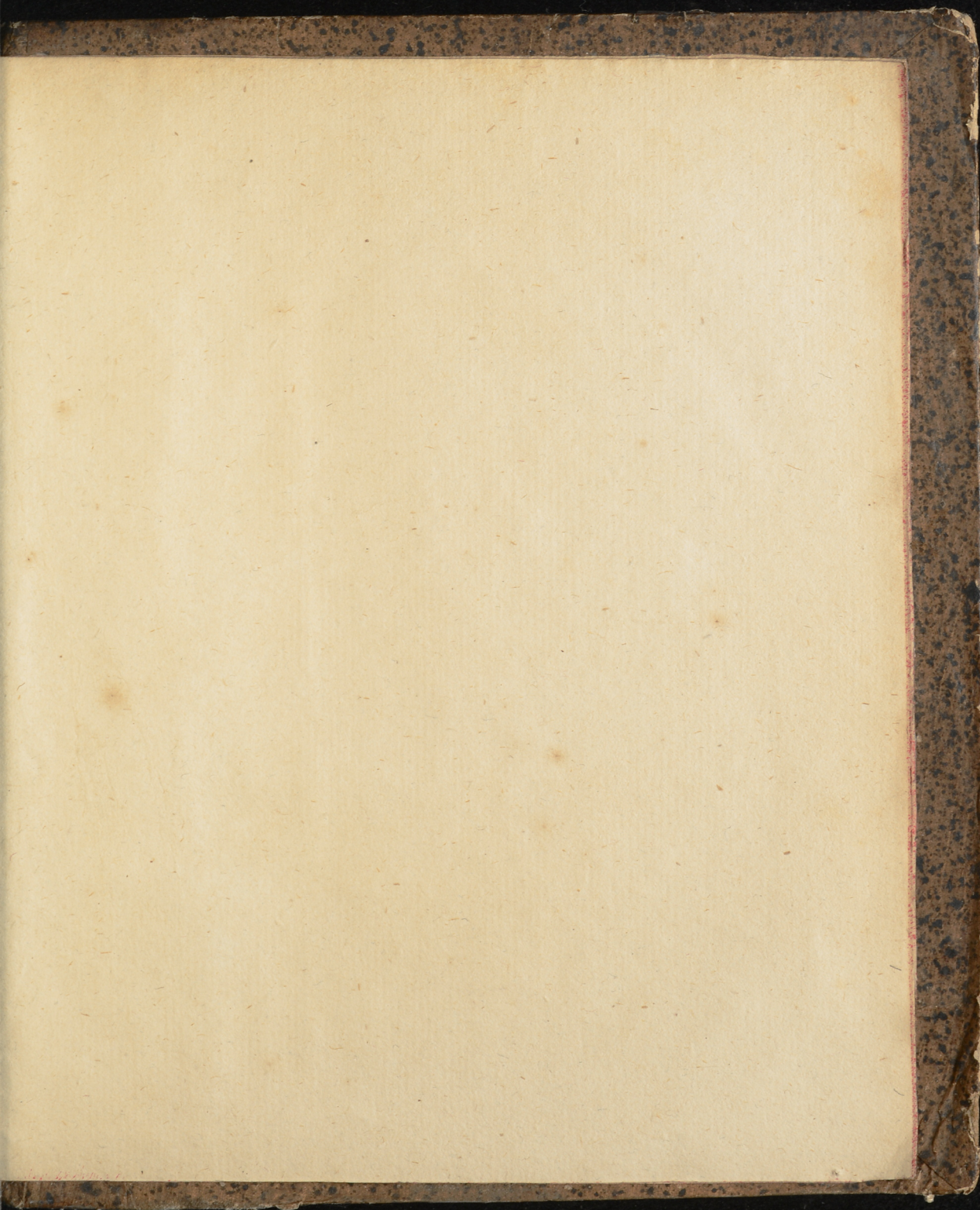
nouum scrutinium accendere. Cui si fessi iam ingenii facultates, & remissi animi nerui pares non amplius essent, id exculationem mereri poterat: quam non admittit, quod infirmitatem in argumento Christi, quam in viribus suis, agnoscere maluerit.

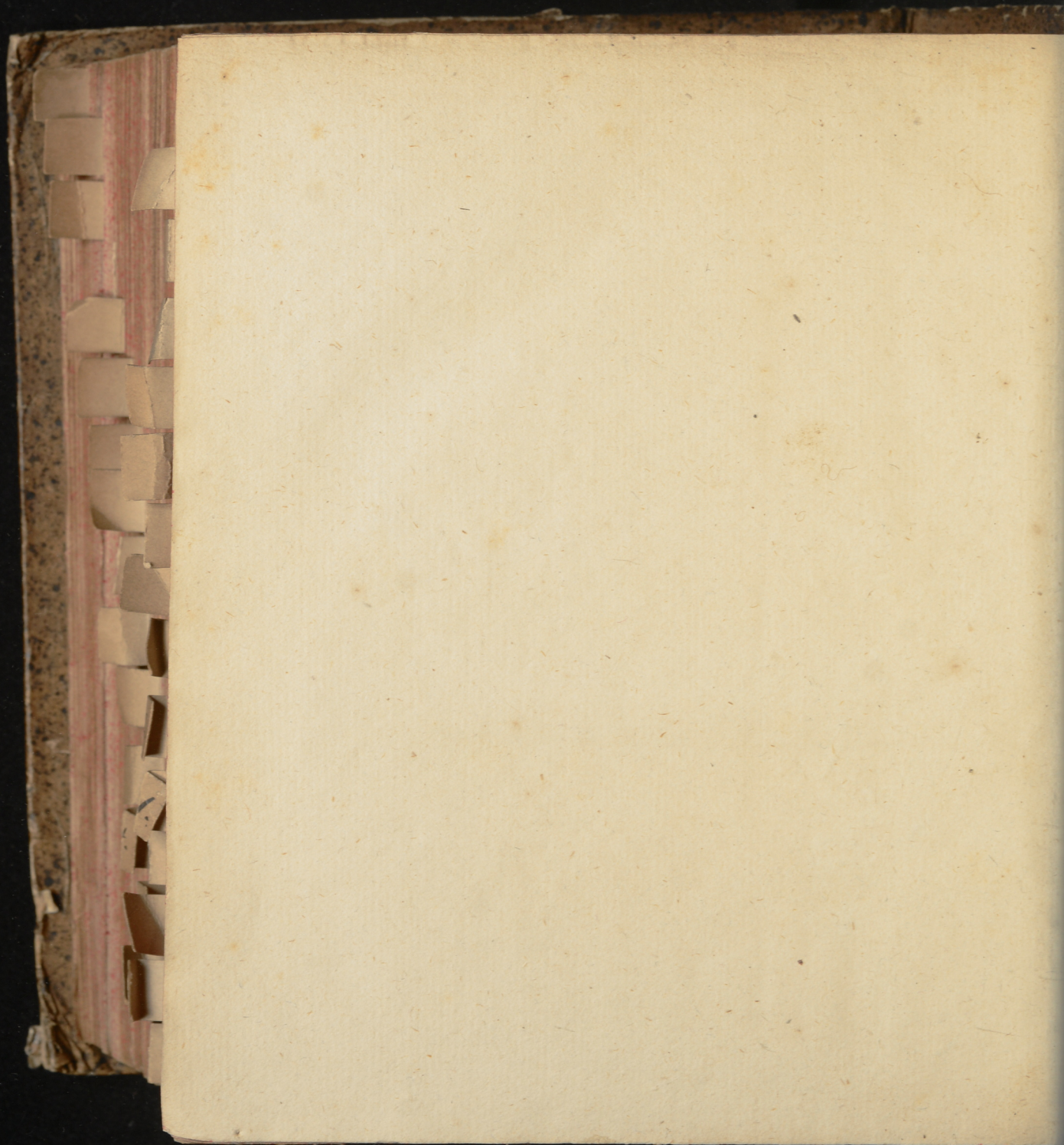
IX. Hinc patet etiam non necessitate quadam, intra librorum Mosaicorum angustos limites coarctatum, quos solos Sadducaei pro vere diuinis agnoscerent, obscurius argumentum produxisse Saluatorem, quod clarius illi non suppeditarent. Vix enim ex toto codice Biblico deligas, cum quo istud *ἐνεργεία* contendere non possit. Quamuis cetera negatum non cupiam specialissimam rationem fuisse Saluatori, eius producendi argumenti, quod nemo alius, communi solertia tantum fretus, facile electurus fuisset. Scilicet fortissime constringendum qui vana persuasionem inducti putabant Saluatorem Sadducaei, argumento ipsi proposito ex lege Mosis, quae ad ipsam basin religionis Iudaicae pertineret, quod pateret plane absurdam legem condidisse Moysen, si resurrectionem quidem sit expectanda, quem proinde eam non credidisse sit concludendum: ipsi constricti tenentur, dum demonstrat Saluator, tantum abesse, ut non crediderit resurrectionem Moyses, legeque Sadducaeorum faueat errori, ut potius ipsa basis autoritatis Mosis, conditaeque a Mose Reipublicae, & constitutae Ecclesiae Iudaicae, totiusque adeo legis, sit haec doctrina: quae in ipsa vocationis Mosis historia contineatur: vocante eum, & iure FOEDERIS cum illa gente iam acturo, Deo, qui *Abrahami, Isaaci & Iacobi sit Deus*, quos adeo ex illa FOEDERALI cum Deo coniunctione resurgere oporteat.

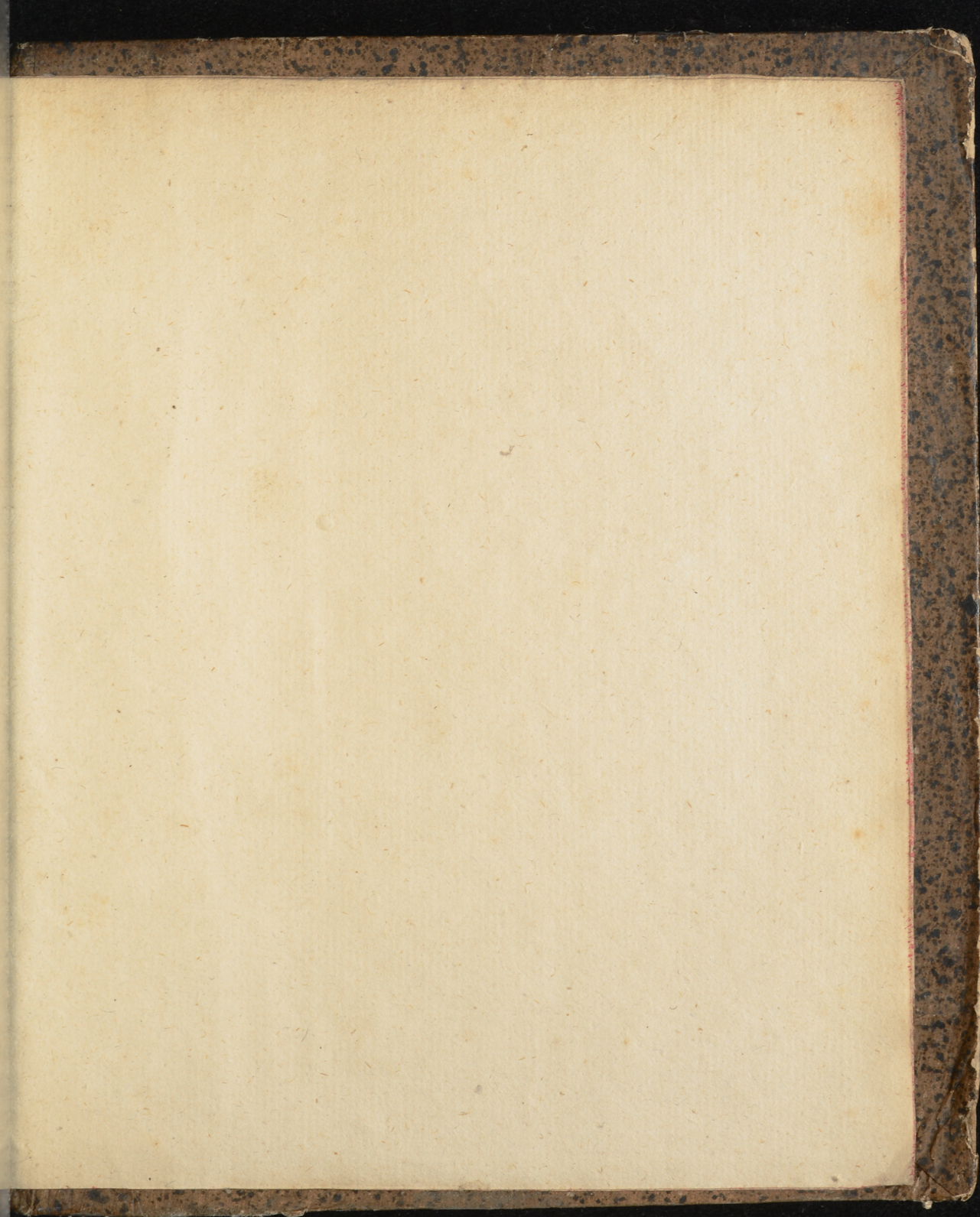
* * *

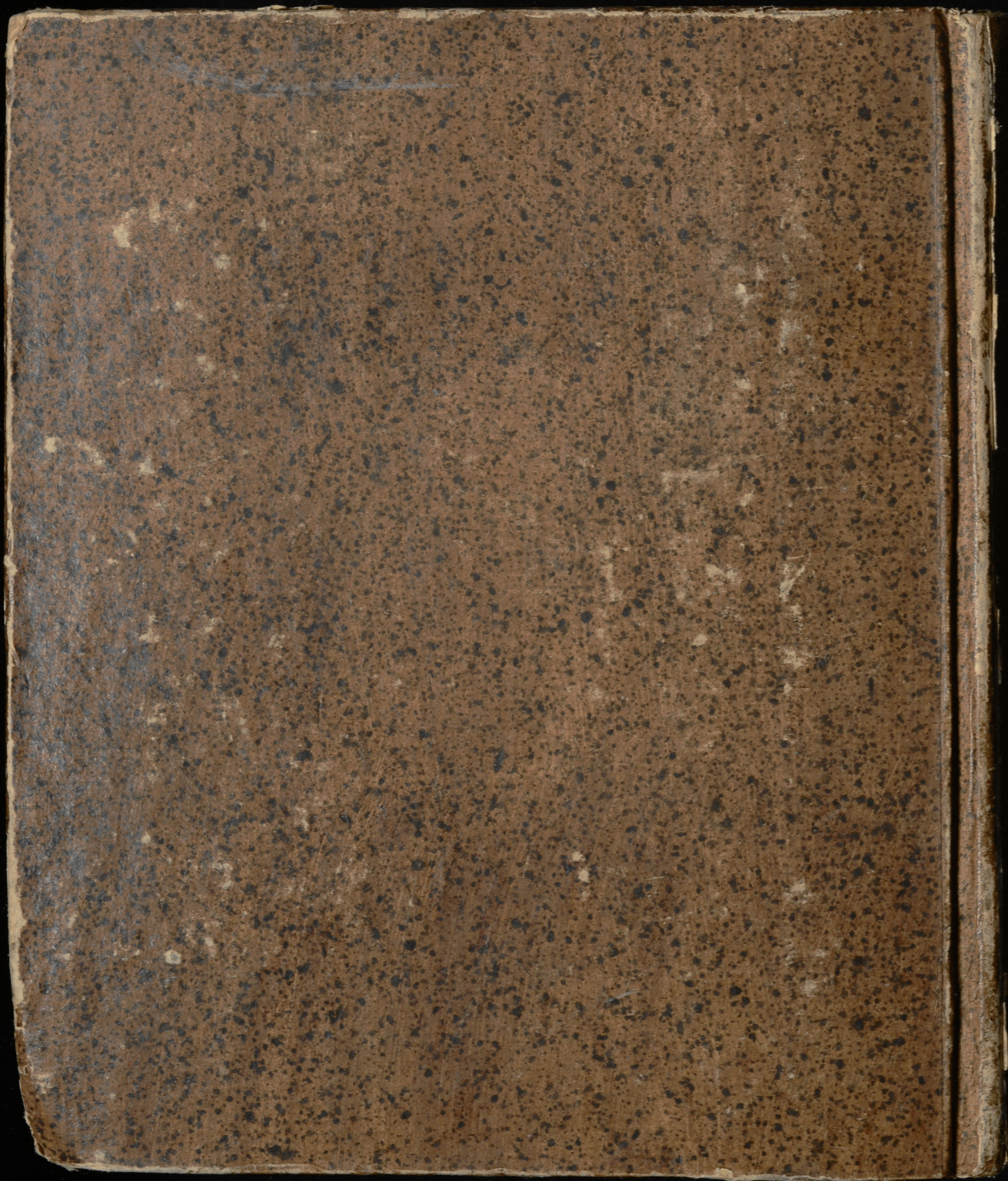

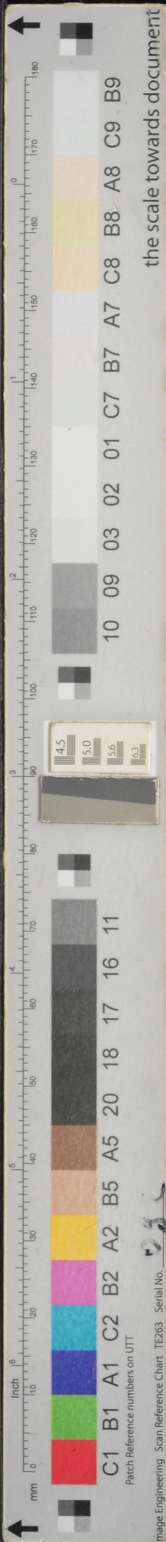

the scale towards document

(17)

ma consistit in *seria*, *universali*, *efficaci*
Divinae manifestatione, & beneficiorum per
Ecclesiae oblatione. Dico I. *seria*, non enim
intas, non fucata, non hypocritica, absit!
quod adversarii volunt, DEUS hominibus fo-
ntus autem decerneret, se nolle illos, qui-
fert, fieri ejusdem participes. Esset & ipse
elusor hominum, omnes ad amplectendam
o vocans, à gratia tamen illa quosdam arca-
s, cum juramento per vitam suam Ezech.
nolle mortem peccatoris, sed ut convertatur
enim ut DEUS omniscius vel maxime præ-
sint verbum, qui non, nulla tamen est con-
serio vocet omnes. Eodem enim modo
cit Magistratus & prævidet, non omnes ob-
s, ergo non omnibus serio promulgat leges?
nes ex Turcica captivitate liberandos hanc
ergo non omnes serio vult liberare? falsum.
tat, quod non omnes ex audito verbo fidem
i culpa non penes DEUM est, sed homines,
n efficaciter sed non irresistibiliter operan-
nentes; quod Christus parabola illa Luc.
Dico II. *Universali*, quod §. antec. proba-
nim obstat speciosum illud Calvinianorum
gumentum, ab experientia desumptum, quan-
tatio universalis esset, omnibus prædicare-
nullibi factum. Quot enim populosissimæ
America, &c. quæ ministerio verbi penitus
nim DEUS OMNIBUS ubiq; hominibus an-
, Act. 17, 30. Cum jam Pauli tempore in-
verit sonus Apostolorum, & ad fines orbis
10, 18. Cum Apostoli admonuerint OMNEM
MNEM hominem in omni sapientia, ut sistant
fectum in Christo 7 Esu, Col. 1, 28. (en tri-
niversalitatem!) quid temeritatis esset ad-
gere? Ad minimum non desunt his pro-
ta §. VI. adducta. Nec est, quod nobis lo-
cum

§. VII.
Forma.